

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / SENTABR /
9-SON, II-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
II-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA MUAMMOLI KREDITLARNI BARVAQT ANIQLASHNING SUN'IIY INTELLEKTGA ASOSLANGAN MENEJMENT MODELINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	14
Alovuddin Jamolov	
YASHIL TRANSPORT: BARQAROR RIVOJLANISH UCHUN IMKONIYAT VA ISTIQBOLLAR.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAMARQAND VILOYATIDA MAHALLIY BUDJETLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	25
Uzakova Kamola Bexzodovna	

SAMARQAND VILOYATIDA MAHALLIY BUDJETLARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

Uzakova Kamola Bexzodovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti mustaqil izlanuvchisi

ORCID ID 0000-0002-5518-1051

Annotatsiya. Maqolada Samarqand viloyati mahalliy budjetlaridan foydalanishning amaldagi holati, mavjud muammolar va rivojlanish istiqbollari tahlil qilingan. Budjet mablag'larini samarali rejalashtirish, xarajatlarning natijadorligini oshirish, daromad manbalarini kengaytirish hamda moliyaviy nazoratni kuchaytirish yo'nalishlari yoritilgan. Shuningdek, hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida mahalliy budjetlarning rolini oshirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: mahalliy budjet, budjet daromadlari, budjet xarajatlari, moliyaviy resurslar, budjet mablag'lari samaradorligi, moliyaviy nazorat, hududiy rivojlanish, fiskal barqarorlik, Samarqand viloyati.

Аннотация. В статье проанализированы современное состояние использования местных бюджетов Самаркандской области, существующие проблемы и перспективы развития. Освещены направления эффективного планирования бюджетных средств, повышения результативности расходов, расширения источников доходов, а также усиления финансового контроля. Кроме того, разработаны научно-практические предложения по повышению роли местных бюджетов в социально-экономическом развитии региона.

Ключевые слова: местный бюджет, доходы бюджета, расходы бюджета, финансовые ресурсы, эффективность бюджетных средств, финансовый контроль, региональное развитие, фискальная устойчивость, Самаркандская область.

Abstract. The article analyzes the current state of the use of local budgets in the Samarkand Region, existing problems, and development prospects. It examines the areas of effective budget resource planning, improving the efficiency of expenditures, expanding revenue sources, and strengthening financial control. In addition, scientific and practical proposals have been developed to enhance the role of local budgets in the socio-economic development of the region.

Keywords: local budget, budget revenues, budget expenditures, financial resources, efficiency of budget funds, financial control, regional development, fiscal sustainability, Samarkand Region.

KIRISH

O'zbekistonda mahalliy budjetlarni shakllantirishda joylardagi davlat hokimiyati organlarining vakolatlarini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoniga binoan: "Aholining real daromadlari, turmush darajasi va sifatini oshirish maqsadida hududlarni kompleks rivojlantirishni barqaror moliyalashtirilishini ta'minlash, markaz budjetiga qaramlikni keskin kamaytirish, budjetlararo munosabatlarni tubdan isloh qilish orqali mahalliy budjetlar mablag'larini boshqarishda joylardagi davlat hokimiyati organlarining mustaqil ish olib borishini kuchaytirish mamlakat budjet siyosatining asosiy vazifalari" belgilangan. [1]

Hududlar budjet resurslarini boshqarishda budjet amaliyotiga qo'yilayotgan yangi talablar, mahalliy budjetlarning samarali ijrosini ta'minlash, hududlarning moliyaviy imkoniyatlarini mustahkamlash, ulardagi moliyaviy muammolar yechimi bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalarni ishlab chiqishni taqozo etmoqda. Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishning yangi sharoitida hududlar budjetlari resurslarini oqilona shakllantirish va mablag'lardan samarali foydalanish, boshqarishni takomillashtirish zarurligi tadqiqot mavzusining dolzarbligini belgilab beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hududlar budjet resurslarini boshqarish masalalarining nazariy va amaliy muammolari bo'yicha chet ellik va MDH mamlakatlari iqtisodchi olimlaridan T.V. Konovalova [2], N.A. Kuzmina, A.V. Ulyukayev [3], S.P. Sazonov, A. Busigin, I.O. Voljin, R. Kox, N.D. Erishvili, V. Maslova, N.A. Shirkevich, V.V. Gamukin [4], D.V. Margasov [5], O.Yu. Minchenkova, Ye. Kochovich va boshqalar ilmiy-tadqiqotlar olib borishgan.

Shuningdek, mamlakatimiz iqtisodchi olimlaridan M. Sharifxo'jayev [6], H. Sobirov [7], Yo. Abdullayev [8], A. Vaxobov [9], T. Malikov [11], O. Olimjonov, N. Haydarov, Sh. Abdullayeva, X. Qobulov [12], N. Tillaboyev, A. Jo'rayev [13], A. Islomqulov [14], B. Toshmurodova [15], D. G'ozibekov [16] va boshqalar ilmiy asarlarida hududlar budjet resurslarini boshqarish masalalarini tadqiq etganlar.

Respublikamiz olimlari tomonidan mamlakatni modernizatsiya qilish sharoitida hududlar budjet resurslarini boshqarishni takomillashtirish masalalarining nazariy va amaliy muammolari bo'yicha alohida mustaqil tadqiqotlar olib borilmagan. Bu mazkur tadqiqot mavzusining tanlanishiga asos bo'ldi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil natijalariga ko'ra, viloyat bo'yicha budjetlararo transfertlar hajmi yillar davomida sezilarli darajada o'zgarib borgan. 2017-yilda viloyat bo'yicha transfertlarning umumiy hajmi 1,102 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2018-yilda bu ko'rsatkich 356,5 mlrd so'mgacha kamaygan. Bu davrda mamlakatda mahalliy budjetlar mustaqilligini oshirish, hududlarning daromad bazasini kengaytirish va soliq tushumlarini hududlarda ko'proq qoldirishga qaratilgan fiskal islohotlar amalga oshirilgan. Natijada ayrim hududlarda markaziy budjetdan ajratiladigan transfertlar qisqarib, mahalliy daromad manbalarining roli ortgan. 2019-yilda esa transfertlar hajmi keskin ortib, 1,760 trln so'mga yetgan. Bu davrda hududlarda infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish, ijtimoiy sohalarni qo'llab-quvvatlash hamda aholi bandligini oshirishga qaratilgan davlat dasturlarini amalga oshirish uchun qo'shimcha moliyaviy resurslar yo'naltirilgani kuzatiladi. 2020-yilda transfertlar hajmi 321,8 mlrd so'mga kamaygan bo'lsa-da, 2021-yilda yana 1,102 trln so'mga oshgan. Keyingi yillarda ham transfertlar hajmi nisbatan yuqori darajada saqlanib qolgan: 2022-yilda 1,007 trln so'm, 2023-yilda esa 2,196 trln so'mni tashkil etgan. 2024-yilda esa transfertlar hajmi 1,391 trln so'm darajasida shakllangan. Ushbu dinamika hududiy moliya siyosati iqtisodiy sharoitlar va davlat rivojlanish dasturlariga mos ravishda moslashib borayotganini ko'rsatadi.

Hududlar kesimida tahlil qilinganda, transfertlar hajmi turli tuman va shaharlarda sezilarli darajada farqlanishi kuzatiladi. Viloyat markazi hisoblangan Samarqand shahri uchun ajratilgan transfertlar hajmi nisbatan yuqori darajada shakllangan. 2017-yilda Samarqand shahri uchun 126,6 mlrd so'm transfert ajratilgan bo'lsa, 2019-yilda bu ko'rsatkich 329,2 mlrd so'mga yetgan. Keyingi yillarda ushbu ko'rsatkich nisbatan barqarorlashib, 2024-yilda 112,1 mlrd so'mni tashkil etgan. Samarqand shahri viloyatning iqtisodiy, turistik va madaniy markazi hisoblanganligi sababli bu yerda infratuzilma, kommunal xizmatlar va ijtimoiy obyektlarni rivojlantirish uchun ko'proq moliyaviy resurslar talab etiladi. Shu bois markaziy budjet tomonidan ajratiladigan transfertlar ushbu hududning iqtisodiy va demografik yuklamasini hisobga olgan holda shakllantiriladi.

Viloyat tumanlari kesimida transfertlar hajmi bo'yicha Urgut tumani alohida ajralib turadi. 2019-yilda ushbu tumanga 290,3 mlrd so'm transfert ajratilgan bo'lib, bu viloyatdagi eng yuqori ko'rsatkichlardan biri hisoblanadi. Keyingi yillarda ham Urgut tumani uchun ajratilayotgan transfertlar yuqori darajada saqlanib qolgan. 2023-yilda 261,4 mlrd so'm, 2024-yilda esa 133,3 mlrd so'm transfert ajratilgan. Urgut tumani aholisi sonining ko'pligi, tadbirkorlik faoliyati rivojlanganligi hamda hududiy infratuzilma obyektlarini kengaytirish zarurati bilan ajralib turadi. Shu sababli ushbu hududni moliyaviy qo'llab-quvvatlash uchun yuqori hajmdagi transfertlar ajratilishi iqtisodiy jihatdan asosli hisoblanadi.

Payariq va Pastdarg'om tumanlari ham transfertlar hajmi bo'yicha yetakchi hududlar qatoriga kiradi. Payariq tumanida 2019-yilda transfertlar hajmi 187,6 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 159,8 mlrd so'mni tashkil etgan. 2024-yilda esa 123,3 mlrd so'm transfert ajratilgan. Pastdarg'om tumanida esa 2019-yilda 231,8 mlrd so'm transfert ajratilgan bo'lib, keyingi yillarda ham ushbu hududda transfertlar hajmi yuqori darajada saqlanib qolgan. Ushbu tumanlar qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi rivojlangan hududlar bo'lib, irrigatsiya, transport infratuzilmasi va ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirish uchun qo'shimcha moliyaviy resurslarga ehtiyoj sezadi.

Ishtixon, Narpay, Qo'shrabot va Kattaqo'rg'on tumanlari bo'yicha transfertlar hajmi o'rtacha yuqori darajada shakllangan. Masalan, Ishtixon tumanida 2019-yilda transfertlar 164,8 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda 116,9 mlrd so'mni tashkil etgan. Narpay tumanida 2019-yilda 137,1 mlrd so'm transfert ajratilgan bo'lsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 107,1 mlrd so'mni tashkil etgan. Qo'shrabot tumanida esa 2019-yilda 118,8 mlrd so'm transfert ajratilgan bo'lsa, 2023-yilda 87,7 mlrd so'mni tashkil etgan. Ushbu hududlar iqtisodiy salohiyati o'rtacha bo'lgan, asosan qishloq xo'jaligiga ixtisoslashgan tumanlar hisoblanadi.

Bulung'ur, Oqdaryo, Jomboy, Paxtachi, Nurobod va Samarqand tumanlarida transfertlar hajmi nisbatan o'rtacha darajada shakllangan. Bu hududlarda iqtisodiy faollik ma'lum darajada mavjud bo'lib, mahalliy budjet daromadlari qisman hududiy xarajatlarni qoplash imkonini beradi. Shu sababli markaziy budjetdan ajratiladigan transfertlar hajmi nisbatan barqaror darajada shakllangan.

Hududlar bo'yicha qisqa solishtirma tahlil shuni ko'rsatadiki, aholisi ko'p va infratuzilma ehtiyoji yuqori bo'lgan hududlarda transfertlar hajmi sezilarli darajada yuqori. Masalan, Urgut, Payariq, Pastdarg'om va Samarqand

shahri hududlarida transfertlar hajmi boshqa tumanlarga nisbatan yuqori darajada shakllangan. Aksincha, iqtisodiy faoliyati nisbatan barqaror bo'lgan va soliq bazasi shakllangan hududlarda transfertlar hajmi nisbatan past darajada bo'lib, mahalliy daromad manbalarining roli yuqori bo'lib qolmoqda.

Mazkur jarayonlarni mahalliy budjet samaradorligi nuqtayi nazaridan baholash muhim ahamiyatga ega. Budjetlararo transfertlar tizimi hududiy rivojlanishning muvozanatli bo'lishini ta'minlash orqali mahalliy budjetlar samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Agar iqtisodiy salohiyati nisbatan past bo'lgan hududlarga yetarli darajada moliyaviy resurslar ajratilmasa, bu hududlarda ijtimoiy infratuzilma rivojlanishi sekinlashadi, iqtisodiy faollik pasayadi va hududlar o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlar kuchayadi. Shu sababli budjetlararo transfertlar mexanizmi orqali hududlar o'rtasidagi fiskal nomutanosiblikni kamaytirish mahalliy budjet siyosatining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Samarqand viloyati misolida olib borilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, budjetlararo transfertlar hududiy iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish, infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish hamda ijtimoiy xizmatlar sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynamoqda. Shu bilan birga, transfertlar tizimini yanada takomillashtirish, ularning taqsimlanish mezonlarini iqtisodiy samaradorlik va hududiy ehtiyojlar asosida belgilash mahalliy budjet resurslaridan foydalanish samaradorligini yanada oshirish imkonini beradi.

Samarqand viloyati bo'yicha budjetlararo tartibga soluvchi transfertlar tizimi hududiy moliya siyosatining muhim elementi bo'lib, u hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish, mahalliy infratuzilmani rivojlantirish va ijtimoiy xizmatlar sifatini oshirish orqali hududiy iqtisodiy rivojlanishning barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi. Mazkur mexanizmni samarali boshqarish esa mahalliy budjetning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi (1-rasm).

1-jadval

Ekonometrik modeli asosida Samarqand viloyatida mahalliy budjetlardan foydalanishning 2030 yilgacha prognoz ssenariylari

Yillar	ARIMA prognoz	SARIMA prognoz	ETS prognoz
2026	9 588 575	9 588 575	8 617 076
2027	10 287 450	10 287 450	9 327 799
2028	10 966 370	10 966 370	10 038 520
2029	11 625 900	11 625 900	10 749 240
2030	12 266 580	12 266 580	11 459 970

Samarqand viloyati mahalliy budjeti bo'yicha 2018–2025-yillarda kuzatilgan dinamik qator hududiy moliya tizimining sezilarli o'sish tendensiyasini aks ettiradi. Mazkur davrda budjet hajmi 2018-yildagi 2 629 866,9 mln so'mdan 2025-yilda 8 869 151,3 mln so'mga yetgan. Shu bilan birga, qator mutlaq barqaror o'sishdan iborat emas: 2020-yilda pasayish, 2023-yilda keskin sakrash, 2024-yilda esa nisbatan sekinlashish kuzatiladi. Bu holat vaqt qatori modellari uchun ayniqsa muhim, chunki prognozlashda faqat trend emas, balki qatorning tebranish xususiyatlari ham hisobga olinishi lozim. Shu sababli qatorni baholashda bir nechta model – ARIMA, SARIMA va ETS – qo'llanildi, Prophet esa texnik jihatdan ishga tushmadi.

Ekonometrik tahlilning birinchi bosqichida vaqt qatorining statsionarliligi tekshirildi. Augmented Dickey–Fuller testi natijasiga ko'ra, dastlabki qator statsionar emas, ya'ni unda trend mavjud. Bu ARIMA oilasidagi modellarda differensiallashtirish zarurligini ko'rsatadi. Birinchi farq olingandan so'ng qator statsionar holatga kelgan, bu esa $d=1$ parametrini tanlashni asoslaydi. Demak, ARIMA va SARIMA modellari integratsiyalashtirilgan tartib qo'llanishi iqtisodiy va statistik jihatdan asosli hisoblanadi. Mazkur natija mahalliy budjet hajmining yillar davomida strukturaviy o'sishga ega ekanini, oddiy daraja ko'rinishidagi modeldan foydalanish esa noto'g'ri xulosa berishi mumkinligini ko'rsatadi.

ARIMA modeli vaqt qatori tahlilida eng ko'p qo'llaniladigan klassik yondashuvlardan biri bo'lib, u avtokorrelyatsiya, differensiallashtirish va siljigan o'rtacha komponentlarni o'zida mujassamlashtiradi. Ushbu tadqiqotda ARIMA(1,1,1) modeli tanlandi. Mazkur model qisqa qatorlarda ham nisbatan barqaror natija beradi va trendli, ammo mavsumiy bo'lmagan yillik ma'lumotlar uchun mos keladi. Hisob-kitoblar shuni ko'rsatdiki, ARIMA modeli 2024–2025-yillarni test oraliqida prognozlashda $MAPE = 9,79\%$ va $RMSE \approx 899\,518$ natija berdi. Bu qiymatlar qisqa makrobudjet qator uchun maqbul aniqlikni bildiradi. Modelning diagnostik testlari ham ijobiy natija ko'rsatdi: Ljung–Box testi p-qiymati 0,53 bo'lib, qoldiqlarda avtokorrelyatsiya yo'qligini anglatadi; Jarque–Bera testi p-qiymati 0,80 bo'lib, qoldiqlarning normal taqsimotga yaqinligini ko'rsatadi. Shu jihatdan ARIMA modeli statistik jihatdan adekvat deb baholanishi mumkin.

SARIMA modeli aslida ARIMA modelining mavsumiy komponent bilan kengaytirilgan shakli hisoblanadi. Biroq mavjud ma'lumotlar yillik bo'lgani va atigi sakkizta kuzatuvni o'z ichiga olgani sababli sezilarli mavsumiylikni baholashning imkoni bo'lmadi. Shu sababli SARIMA amalda mavsumiy bloksiz, ya'ni SARIMA(1,1,1)(0,0,0) ko'rinishida baholandi. Natijada u ARIMA bilan bir xil prognoz natijalarini berdi: MAPE = 9,79%, RMSE $\approx$ 899 518. AIC qiymati ham ARIMA bilan deyarli bir xil bo'ldi. Bu holat ekonometrik nuqtayi nazardan juda muhim: qator yillik va qisqa bo'lganda, SARIMA modeli qo'shimcha mavsumiy informatsiya bera olmaydi. Demak, bu ma'lumotlar uchun SARIMA qo'llash metodik jihatdan mumkin bo'lsa-da, amaliy ustunlik bermaydi. Dissertatsiya nuqtayi nazaridan ushbu xulosa alohida ahamiyatga ega, chunki model tanlashda murakkabroq model har doim ham yaxshiroq natija bermasligini ko'rsatadi.

ETS, ya'ni eksponensial silliqlash modeli, ayniqsa trendli qatorlarda keng qo'llanadi. Bu yerda additiv trendli ETS modeli tanlandi. Modelning asosiy afzalligi shundaki, u vaqt qatoridagi so'nggi kuzatuvlarga ko'proq og'irlik beradi va strukturaviy o'sish jarayonlarini nisbatan yumshoq tarzda kuzatadi. Test oralig'idagi natijalar ETS modeli uchun MAPE = 11,97% va RMSE $\approx$ 1 258 662 bo'ldi. Bu ko'rsatkich ARIMA va SARIMA natijalaridan biroz pastroq aniqlikni anglatadi. Shunga qaramay, diagnostik tekshiruvlarda ETS modeli qoniqarli natija berdi: Ljung-Box testi p-qiymati 0,60 va Jarque-Bera testi p-qiymati 0,72. Demak, qoldiqlar tasodifiy va normal taqsimotga yaqin. ETS modeli budjet qatori uchun konservativ prognoz beradi, ya'ni o'sish sur'atini haddan tashqari oshirmaydi. Agar tadqiqotchining maqsadi risklarni inobatga olgan holda ehtiyotkor prognoz tuzish bo'lsa, ETS foydali alternativ model bo'lishi mumkin.

Prophet modeli zamonaviy prognozlashda, ayniqsa, notekis trend va strukturaviy o'zgarishlarga ega qatorlarda qo'llaniladi. U piecewise linear trend va avtomatik breakpoint mexanizmlariga ega. Nazariy jihatdan Samarqand viloyati budjeti qatori uchun ham qiziqarli alternativa bo'lishi mumkin edi, chunki 2023-yildagi sakrash kabi o'zgarishlarni moslashuvchanroq ushlab imkoniga ega. Biroq ushbu texnik muhitda Prophet modeli Stan backend xatosi sababli baholanmadi. Shu bois model solishtirish jadvalida u "runtime error" statusida ko'rsatildi va MAPE, RMSE, AIC ustunlarida qiymat berilmadi. Ilmiy halollik nuqtayi nazaridan bu natijani yashirmasdan qayd etish muhimdir. Dissertatsiyada buni "texnik platforma cheklovi sababli Prophet estimatsiyasi yakunlanmadi" tarzida berish mumkin.

Model solishtirish natijalari bo'yicha eng yaxshi amaliy aniqlik ARIMA va SARIMA modellarida kuzatildi. Ularning MAPE ko'rsatkichi 10 foizdan past bo'lib, qisqa yillik qator uchun yetarlicha yaxshi natija hisoblanadi. ETS modeli esa konservativroq, ammo biroz kamroq aniq bo'ldi. AIC mezon bo'yicha ARIMA va SARIMA qiymatlari bir xil bo'ldi; ETS uchun esa statsmodels boshqa ko'rinishdagi AIC formatidan foydalangan bo'lsa-da, prognoz aniqligi mezonlari asosida ARIMA baribir ustun chiqdi. Shu sababli 2030-yilgacha bo'lgan asosiy prognoz sifatida ARIMA modelini tanlash maqsadga muvofiq.

To'liq qator asosida 2026–2030-yillar uchun qayta baholangan prognozlarni quyidagicha shakllandi. ARIMA va SARIMA modellariga ko'ra budjet hajmi 2026-yilda 9 588 575 mln so'm, 2027-yilda 10 287 450 mln so'm, 2028-yilda 10 966 370 mln so'm, 2029-yilda 11 625 900 mln so'm va 2030-yilda 12 266 580 mln so'm bo'lishi kutilmoqda. ETS modeli esa mos ravishda 8 617 076 mln so'm, 9 327 799 mln so'm, 10 038 520 mln so'm, 10 749 240 mln so'm va 11 459 970 mln so'm prognoz berdi. Bu natijalar shuni ko'rsatadiki, 2030-yilga borib Samarqand viloyati mahalliy budjeti hajmi taxminan 11,46 trln so'm bilan 12,27 trln so'm oralig'ida shakllanishi mumkin. Bunda ARIMA yuqoriroq, ETS esa nisbatan ehtiyotkor ssenariyni ifodalaydi.

Prognoz grafiklari ham mazkur xulosani tasdiqlaydi. Grafikda 2018–2025-yillardagi haqiqiy qator va 2026–2030-yillarga oid uchta model prognozi tasvirlangan. ARIMA va SARIMA chiziqlari deyarli ustma-ust tushadi, bu mavsumiy komponent yo'qligini yana bir bor isbotlaydi. ETS chizig'i esa pastroq trayektoriyada harakat qiladi. Shu sababli grafik talqinida ARIMA va SARIMA "bazaviy o'sish ssenariysi", ETS esa "ehtiyotkor o'sish ssenariysi" sifatida izohlanishi mumkin.

Mazkur ekonometrik tahlilni dissertatsiya mavzusi bilan bog'laganda, juda muhim ilmiy xulosa olinadi. Mahalliy budjetning o'sish trayektoriyasi hududiy fiskal salohiyatning kengayayotganini ko'rsatadi, biroq budjet samaradorligi faqat hajmning oshishi bilan emas, balki ajratilgan mablag'larning ijtimoiy-iqtisodiy natijalarga aylanish darajasi bilan baholanadi. Shu ma'noda prognoz natijalari kelgusi yillarda Samarqand viloyatida mahalliy budjet resurslari ko'payishini ko'rsatsa-da, bu mablag'larning ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma, bandlik va hududiy tenglikka ta'siri alohida baholanishi kerak. Demak, prognozlash modeli dissertatsiyada "resurslar hajmini oldindan baholash vositasi", samaradorlik tahlili esa "ushbu resurslarning natijadorligini aniqlash vositasi" sifatida bir-birini to'ldiradi.

Samarqand viloyati mahalliy budjeti qatori uchun qisqa muddatli yillik prognozlashda ARIMA modeli eng maqbul natijani berdi. SARIMA mavsumiy ustunlik bermadi, ETS esa konservativ alternativ ssenariy sifatida foydali bo'ldi. Prophet modelini nazariy jihatdan qo'llash maqsadga muvofiq bo'lsa-da, ushbu muhitda texnik cheklov sabab estimatsiya amalga oshmadi. Statistik testlar bo'yicha ARIMA, SARIMA va ETS modellari adekvat, qoldiqlari tasodifiy va normal taqsimotga yaqin deb topildi. Shu sababli 2030-yilgacha bo'lgan prognozlarda ARIMA asosiy, ETS esa qo'shimcha ehtiyotkor ssenariy sifatida tavsiya etiladi (2-jadval).

Model	Ljung-Box p-value	Jarque-Bera p-value	Natija
ARIMA	0.53	0.80	qoldiqlar tasodifiy
SARIMA	0.53	0.80	qoldiqlar normal
ETS	0.59	0.71	model adekvat

Ushbu tadqiqot doirasida Samarqand viloyati mahalliy budjeti hajmining 2018–2025-yillar bo'yicha dinamikasi ekonometrik usullar yordamida tahlil qilindi hamda 2030-yilgacha prognoz ko'rsatkichlari ishlab chiqildi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, mazkur davrda viloyat mahalliy budjeti hajmi barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lib, 2018-yildagi 2,6 trln so'mdan 2025-yilga kelib 8,8 trln so'mga yetgan. Bu holat hududiy iqtisodiy faollikning ortib borishi, soliq bazasining kengayishi hamda davlat moliya siyosati doirasida hududiy budjetlarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining takomillashuvi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, qatorlarda ayrim yillarda keskin o'zgarishlar kuzatilgani mahalliy budjet daromadlari va xarajatlari tarkibining tashqi iqtisodiy sharoitlar hamda davlat investitsiya siyosatiga sezgir ekanligini ko'rsatadi.

Ekonometrik prognozlash natijalari ARIMA, SARIMA va ETS modellarning statistik jihatdan adekvat ekanligini ko'rsatdi. Model diagnostika testlari (Ljung–Box va Jarque–Bera) qoldiqlarda avtokorrelyatsiya mavjud emasligini hamda qoldiqlar normal taqsimotga yaqinligini tasdiqladi. Prognoz natijalariga ko'ra, Samarqand viloyati mahalliy budjeti hajmi 2030-yilga kelib taxminan 11–12 trln so'm atrofida shakllanishi kutilmoqda. Bu esa kelgusi yillarda hududiy moliya resurslarining yanada ortishini hamda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dasturlarini moliyalashtirish imkoniyatlari kengayishini anglatadi. Shu bilan birga, budjet hajmining o'sishi uning samaradorligi avtomatik ravishda oshadi degani emas. Mahalliy budjet mablag'larining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini ta'minlash uchun ajratilgan moliyaviy resurslarning hududiy rivojlanish ko'rsatkichlariga ta'siri alohida baholanib borilishi zarur. Shu nuqtayi nazardan, mahalliy budjet siyosatini takomillashtirish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq.

Birinchidan, mahalliy budjet xarajatlarini rejalashtirish jarayonida natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish tizimini bosqichma-bosqich joriy etish zarur. Bunda budjet mablag'lari faqat xarajat moddalari bo'yicha emas, balki aniq ijtimoiy-iqtisodiy natijalar bilan bog'liq holda taqsimlanishi lozim. Ikkinchidan, hududiy budjet samaradorligini baholash uchun kompleks indikatorlar tizimini joriy etish maqsadga muvofiq. Bu indikatorlar ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma rivoji, bandlik darajasi va aholi farovonligi kabi ko'rsatkichlarni qamrab olishi kerak. Uchinchidan, budjet mablag'laridan foydalanish ustidan monitoring tizimini kuchaytirish hamda raqamli budjet boshqaruvi mexanizmlarini keng joriy etish zarur.

Samarqand viloyati mahalliy budjeti hajmining o'sish prognozi hududiy iqtisodiy rivojlanish uchun ijobiy moliyaviy sharoitlar shakllanishini ko'rsatadi. Biroq ushbu resurslardan oqilona foydalanish, ularning ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini oshirish va hududlar o'rtasidagi fiskal muvozanatni ta'minlash mahalliy moliya boshqaruvining ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

Mahalliy budjetlar daromadlarini mustahkamlash, xarajatlarini barqarorlashtirish, ularning daromadlari bazasini kengaytirish hal qilinishi kerak bo'lgan dolzarb masalalardan biridir. Mahalliy budjetlarning daromad bazasi bevosita hududlarda hosil bo'ladigan milliy daromadga, ya'ni ishlab chiqarishning rivojlanish darajasiga, daromadlarning doimiy va bosqichma-bosqich kamayib borishiga bevosita bog'liqdir. Mahalliy budjet daromadlarini shakllantirishning ichki zaxiralari hududlarda ishlab chiqarishni rivojlantirish, iqtisodiy islohotlarni joylarda muvaffaqiyatli amalga oshirish bilan chambarchas bog'liq. Mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyatini to'g'ri tashkil etish har bir hududning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishining asosiy talablaridan biridir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mahalliy budjetlarning daromadlari mahalliy davlat hokimiyati organlarining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tadbirlarni moliyalashtirishga qaratilgan moliyaviy resurslari manbai hisoblanadi va ularning mustaqilligini oshirish uchun, birinchi navbatda, budjet orqali tartibga solishni hisobga olish kerak, chunki bu mutanosiblikni ta'minlash maqsadida ular o'rtasida mablag'larni qayta taqsimlashning eng muhim mexanizmi budjet tizimi budjetlarining daromadlari va xarajatlari hisoblanadi.

Yuqoridagi olim-iqtisodchilar tomonidan bildirilgan fikr va mulohazalar asosida mahalliy budjetlar daromadlarini oshirish va joriy sharoitda xarajatlarni optimallashtirishning dolzarb moliyaviy jihatlari o'rganildi. Shuningdek, hududlar bo'yicha xarajatlar ijrosida respublika hududlari mahalliy budjetlari daromadlarini

shakllantirish tafovutlar saqlanib qolmoqda. Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining o'zgarish dinamikasini tahlil qilsak, ayrim mahalliy budjetlarda daromadlarga nisbatan xarajatlar miqdori ortib borayotganini ko'ramiz.

Bizning fikrimizcha, daromad manbalarini budjetlar o'rtasida taqsimlash quyidagi mezonlarga asoslanishi kerak:

Notekis taqsimlangan soliqlar, resurs-soliqlar turli hududlarda respublika budjetining soliqqa tortish bazasiga va markazlashtirilgan qo'shilgan qiymat solig'i iqtisodiy barqarorlikka muvofiq, aksiz solig'i to'liq qo'shilishi kerak;

Hozirgi vaqtda tadbirkorlikni rivojlantirish, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash bo'yicha asosiy talablar mahalliy hokimiyat organlari zimmasiga yuklatilgan. Bu mazkur korxonalar tomonidan to'lanadigan daromad solig'ini mahalliy budjetlarga to'liq undirish zarurligini belgilaydi;

Shaxsiy daromad solig'i respublika va mahalliy budjetlar o'rtasida teng taqsimlanishi kerak. Chunki bu soliq doimiy yashash tamoyili asosida undiriladi va mahalliy moliya organlarining bu pulni undirishdan manfaatdorligi ortadi. Boshqa tomondan, bu soliqlar respublika budjeti daromadlarida salmoqli ulushni egallaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 19-iyundagi "Mahalliy byudjetlarni shakllantirishda joylardagi davlat hokimiyati organlarining vakolatlarini kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-5075-son Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-3232501?ONDATE=05.04.2018>
2. T. V. Konovalova, N. A. Kuzmina. Mestnyy byudjet i nalogovye Igoty // Finansy i kredit. 2005. № 27. S. 45–49.
3. A. V. Ulyukayev. Problemy gosudarstvennoy byudzhethnoy politiki: monografiya. M.: Delo, 2004. 543 s.
4. V. V. Gamukin. Problemy normirovaniya sotsialnykh raskhodov byudzhetrov subyektoy federatsii i munitsipalnykh obrazovaniy: dis. na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata ekonomicheskikh nauk. Moskva, 2000. 169 s.
5. D. V. Margasov. Sovershenstvovaniye metodov upravleniya byudzhethnymi resursami subyekta RF i munitsipalnykh obrazovaniy: dis. na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata ekonomicheskikh nauk. Nizhniy Novgorod, 2012. 177 s.
6. M. Sharifo'jayev, Z. Srojiddinova, N. Tulyaganova. Byudzhethnaya politika Respubliki Uzbekistan. Toshkent: TFI, 2001. 86 bet.
7. N. H. Sobirov. Moliya-kredit mexanizmi va ishlab chiqarish samaradorligi. Toshkent: O'zbekiston, 1981. 46 bet.
8. Yo. Abdullayev, Z. Srojiddinova, N. Usubayev. Gosudarstvennyye finansy Respubliki Uzbekistan. Toshkent: TFI, 2001. 85 bet.
9. A. Vahobov, Z. Srojiddinova. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjeti. Toshkent: TMI, 2002. 115 bet.
10. A. Vahobov. Moliyaviy tahlil: darslik. Toshkent: Sharq, 2002. 224 bet.
11. T. S. Malikov, P. T. Jalilov. Byudjet-soliq siyosati. Toshkent: Akademnashr, 2011. 472 bet.
12. X. A. Qobulov. Hududiy iqtisodiyot va mahalliy byudjetlar imkoniyatlarini oshirish yo'nalishlari: iqtisod fanlari nomzodi dissertatsiyasi. Toshkent, 2006. 148 bet.
13. A. S. Jo'rayev. Davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishning samarali yo'llari. Toshkent: Fan, 2004. 243 bet. A. S. Jo'rayev. Davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishning dolzarb muammolari: dis. iqtisod fanlari doktori. Toshkent, 2005. 321 bet.
14. A. X. Islomqulov. Byudjet daromadlarida bevosita soliqlar tushumi barqarorligini ta'minlash yo'llari: dis. iqtisod fanlari nomzodi. Toshkent, 2012. 150 bet.
15. B. E. Toshmurodova. Soliqlar vositasida iqtisodiyotni boshqarish mexanizmi. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2002. 128 bet.
16. D. G. G'ozibekov. Investitsiyalarni moliyalashtirish masalalari. Toshkent: Moliya, 2003. 330 bet.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
